

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben háshoz hordva: Fiókára postán szállítva.
 Egész évre 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egész szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszajuttatására nem vállalkozik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Királyunk állítólagos levele a román királyhoz.

A bukaresti béke előzményei.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Hágai jelentések szerint a newyorki *Evening Post* közli Károly királyunknak Ferdinánd román királyhoz ez év februárjában intézett állítólagos magánlevelét, mely a Romániával való két döntően befolyásolta. A lap szerint a levélben királyunk figyelmessé tette Ferdinándot azon veszedelmekre, melyek kelet felől közelednek minden monarchikus államra.

Ecsetelte, hogy a bolsevikizmusból Romániára milyen veszélyek származhatnak, melyek egyformán veszélyesek a román királyi házra is. A levélben királyunk állítólag azon kívánságának adott kifejezést, hogy a román király vele és a szövetséges uralkodókkal együtt szálljon sikra az egyre terjedő anarchia ellen.

Egyben megjegyezte volna, hogy ha Ferdinánd a szövetségeseivel szakít, mi és Németország trónja megvédésében támogatni fogjuk.

Amint bécsi illetékes helyen megállapítják, ezen állítólagos, de nem létező levélről szóló közlés helytelen. A tényállás a következő:

Öfelsége ez év februárjában Cerninnek a szövetségeseikkel egyetértésben tett javaslatára egy törzstisztet bízott meg, hogy a Román királyhoz szóbeli közlést juttasson. Akkor már fegyverszünet volt a monarchia és Románia között. A törzstiszt eljuttatta az üzenetet egy Ferdinánd király bizalmát élvező román tiszthez.

Az üzenetben a következők foglaltak:

— Ha Románia királya békekívánsággal fordulna a szövetségeseihez, nem kellene visszautasításról tartania. A feltételek tisztességesek lesznek és Románia, anélkül, hogy saját szövetségesei elleni háborúra kötelezné magát, megegyezhetne a központi hatalmakkal a nemzetközi forradalom és anarchia ellen való közös küzdelem érdekében. E megegyezésből azért a központi ha-

talmakra nem származna olyan következettség, miszerint Romániát az Oroszország elleni háborúban megsegítsék. — Végül Románia területi birtokállományát illetőleg azt üzenté Károly király, hogy ebben a kérdésben nem lehet ígéreteket tenni, erre vonatkozólag a döntést a megbízottaknak kell fenntartani.

Ezzel a közléssel a tiszt missziója befejezést nyert.

A győzelem a győzőké.

A hadikölcsönjegyzés utolsó napja.

Azzal legyünk tisztában, hogy ez a háború sem kivétel a régi szabály alól és hogy a végleges győzelem ezuttal is a győzőké lesz. Azoké, akik ugy erkölcsi, mint anyagi erőfeszítésükkel a többiekénél különbeknek bizonyulnak és akik ezzel az erkölcsi és anyagi különbséggel ellenségeiket maguk alá gyűrnek.

Katonáink megtették a magukét. Ellenség sehoh sincs a magyar földön, sőt utolsó ellenségünknek a románit és hegyeit is mi tartjuk vasökölrel féken. De ez csak azért volt lehetséges, hogy eddig a front mögött is valamennyien katonáink önmegtagadásával teljesítettük köteleseinket.

Mindent megadtunk hadseregünknek, amivel ellenségeinknek fölébe kerülhetett.

Ezt a fölényünket továbbra és végig nem óvhatjuk meg, csak ha idehaza köteleseink teljesítésében ezentul is a régié maradunk. Ha a VIII. hadikölcsön nem mutat föl akkora eredményt, amennyi a háború folytatásához és sikeres befejezéséhez okvetlenül kell, akkor hiábavaló fiaink minden önfeláldozása, hiábavaló minden eddigi sikerünk: akkor ellenségeink végül is elverik rajtunk a port.

Ebben a siralmas végkifejlődésben, melyet a szűkmarkuság hathatósan előmozdítana, ugyan kinek mit használ a hadikölcsöntől megtagadott, hitványul rejtgetett pénz? Akkor a pénz és minden más földi jó értékét vesztett lom, melynek legföllebb a győzelmes ellenség látja hasznát, de legyőzött hazában többé semmiesetre az, aki ráült a pénzre és rejtgetésével hazája ellenében erősítette és győzelemhez segítette a megsemmisítésünkre törő ellenséget.

Hogy négy éves küzdelmünk és annyi drága magyar élet árán elért győzelmeink után utoljára is mi maradassunk a győzők, ahhoz előbb és idehaza győzni kell a nyolcadik hadikölcsönnek.

Jegyezzen tehát mindenki a még hátralevő néhány napon a hadikölcsönre, melynek a sikere nemcsak a haza, hanem egyuttal a verejtékkel gyűjtött magánvagyonnak is legbiztosabb védelme.

Ma még van alkalmuk a késedelmekedőknek, a lustáknak, hogy kivégyék részöket a nemzeti védelemből azon a téren, ahol mindenki harcolhat a győzelemért: a hadikölcsönjegyzés terén. A hadikölcsönjegyzés nemcsak hazafias kötelesség, hanem egyben a készpénznek legalkalmasabb elhelyezése, sőt a legelőnyösebb kihasználása a hitelnek is. Olyan előnyös módok mellett egy értékpapíron sem lehet lombardkölcsönt kapni, mint a hadikölcsönkötvényre.

Ne felejtjük végül, hogy ha sor kerül a részleges vagyonevlonásra, akkor feltétlenül előnyben kell részesülnie a hadikölcsönkötvénybe fektetett vagyonnak. Mái az is jelentékeny előny lesz, ha adót lehet fizetni hadikölcsönkötvénnyel, mert a 91-92 koronás árfolyamon vásárolt kötvénnyel 100 K értékű köztartozást lehet leróni.

Az utolsó hadikölcsönjegyzési napon tegye meg köteletségét mindenki!

*

A Népszövetségi Hitelszövetkezethé ma, a VIII. ik hadikölcsönjegyzés utolsó napján d. e. 9-12 ig és d. u. 3-6 ig lehet jegyezni, még pedig készpénzzel lombardra vagy igen előnyös heti (piculás) törlesztéssel. A mostanában kedvelt hadikölcsön életbiztosítás is igen csekély évi díj mellett köthető. Aki még nem jegyzett a VIII. ik hadikölcsönre, keresse fel a NÉPSZÖVETSÉGI HITELSZÖVETKEZETET.

A keresztény munkások öntudatra ébrednek.

Szervezkedés a szociáldemokrácia ellen.

A főváros keresztényszociálista munkássága vasárnap délelőtt gyűlést tartott a régi képviselőházban. A munkásságnak tekintélyes része, elsősorban a keresztényszociálista munkásság, már régóta elégedetlen a szociáldemokrata párt politikájával, a mely céljait nem kizárólag a munkásság érdekeinek megóvásában látja, hanem politikai mellék-célokat követ, mint a hogy az utolsó hét napos általános sztrájk alkalmával is kitűnt. A munkásság új tömörülésének célja: szilárd elhatározással megkezdeni a harcot a nemzetközies ellen. Fegyver: az agitáció az egész országban, szervezkedés minden gyárban és műhelyben. A kezdés magából a munkásságból érdekes, hogy ugyanabból az államvasuti gépgyárból indult ki, a hol az ismeretes szomorú emlékezetű összetűzés történt.

A gépgyár munkásainak egy része (lehetek vagy kétszáz), megunták, hogy folyton meggondolatlan sztrájkokba kergetik őket politikai célzattal. S különösen felháborodtak azon, hogy évtizedek óta rengeteg összeget fizetnek ellenálló alapra s most a sztrájk alkalmával ugyiszólván semmit sem kaptak, pedig tizennégy millió korona munkabér veszett el.

A keresztényszociálista pártnak vasárnap délelőtt tíz órára hirdetett gyűlését természetesen a szociáldemokrata párt is megtudta s előző napon már megvitatták a vasmunkások otthonában, hogy miként fognak a gyűlésen föllépni. Már jóval a gyűlés kezdete előtt a szociáldemokrata pártnak néhány száz hive jelent meg Farkas István titkár vezetésével. Amikor tíz órakor Miklós dr, a keresztényszociálista párt alelnöke a gyűlés megnyitása után indítványozta, hogy elnökké Huszár Károly (sárvári) országgyűlési képviselőt válasszák meg, a jelenlévő szociáldemokraták nagy lárma között Farkas Istvánt óhajtották elnöknek. A gyűlés nagy többsége Huszár Károly mellett foglalt állást, a kit meg is választottak elnöknek.

A gyűlés első szónoka Haller István országgyűlési képviselő volt. Birálta a szociáldemokrata pártnak a háboruban folytatott gazdasági politikáját. Ostorozta a szociáldemokrata pártnak azt a taktikáját, hogy lehetetlenné teszi a munkásságnak egységes föllépéseit a hadiuzsorával szemben azzal, hogy folytonosan melléköffenzívát kezd a nemzeti irányzat és a kereszténység ellen. Végül megemlítette a rágalmakat is, a melyeket titkos hatalmak a királyi család tekintélyének lerontására terjesztenek. (A szónok e szavainál a gyűlés résztvevői fölugráltak, tapsoltak, kendőt lobogtattak s éljeneztek a királyt és királynét. A teremben levő szociáldemokraták nem vettek részt az ünneplésben s megvonulva a terem egyik részében tüntetően hallgattak.) Haller István azzal végezte szavait, hogy a nyílt és titkos bolsevikiek ellen föl kell venni a harcot. (Nagy tetszés, éljenzés.)

Keccsán Károly, az Igaz Szó szerkesztője volt a következő szónok.

Ezután Huszár Károly elnök állott föl szólásra. A hadimilliomosok, a rokkantak, az özvegyek és árvák ügyét tette szóvá. (Nagy zaj a szociáldemokraták között, mire a rendőrség ismét kivezetett néhányat közülük. Mikor a csend helyreáll, a szónok folytatja szavait.) A rokkantaknak, özvegyeknek árváknak jobb ellátást kíván. Majd támadta a turfot, a mulatókat, a kávéházakat, a melyek megbotránkoztatják a dolgozókat. Végül támadta a szociáldemokrata pártot, mely minden jogot fenéig ürit, de másnak nem akar jogot adni. Gondoskodni fognak arról, hogy a szociáldemokrata párt terrorja a keresztény munkásságot el ne némithassa. *A király és a haza biztosan számíthat a magyar munkásságra, mert ezrével hagyják ott a nagy sztrájk óta a nemzetközi tábor.* (Viharos tetszés, nagy éljenzés.)

A gyűlés résztvevői a Himnusz éneklése közben távoztak, a mit a teremben még jelenlevő százegynéhány szociáldemokrata azzal akart ellensúlyozni, hogy a *Marseillaise* éneklésébe fogott.

Mint érdekes mozzanatot megemlítjük, hogy a gyűlés után is számos szociáldemokrata és ezek között több bizalmilérfi jelentkezett a keresztényszociálista párt vezetőinél s kijelentették, hogy érzelmi közösséget éreznek a keresztényszociálista párttal. Azt a meggyőződésüket fejezték ki, hogy a hallottak után érzik, hogy *félrevezették őket*. Most látják, hogy a keresztényszociálista párt ugyanazokré a célokért küzd, amelyeket a szociáldemokrata párt is hirdet, de megmarad kereszténynek és magyarnak, míg a szociáldemokrata párt mindig csak az elvek hirdetésénél marad s mikor a célokat kellene megvalósítani, akkor politikai tervek megvalósítására használja föl a munkásság erejét s hazájuk és vallásuk ellen uszít.

Kétszáz gyermek Nagyváradon.

A nagybizottság ülése.

Király Ő Felsége szívéből fakadt a magyar és osztrák gyermekek kölcsönös nyaraltatásának nemes eszméje. Már ezer és ezer magyar gyermeket vittek el az Adria osztrák partjára, akik Abbazia, Volosca stb. tengerparti helyeken élvezik a tengeri levegő éltető hatását és a tengerpart szépségeit.

Pár nap múlva pedig az osztrák gyermekek érkeznek hozzánk, hogy hat hétig élvezzék a magyar vendégszeretetet s felüdüljenek a magyar levegőn.

Fogadjuk őket szeretettel, hogy minél jobb érzések maradjanak az ártatlan gyermekek lelkében s jó emlékeket vigyenek haza magukkal. Az ártatlan gyermekek szeretete a szív legnemesebb érzése s igyekezzünk ezen érzésünknek minél intenzívebb kifejezést adni az idejövő szegény osztrák gyermekekkel szemben.

A nyaralási akció óriási s szinte leküzdhetetlen fáradtsággal járó előkészítő munkáját dr. Edlmann Menyhért, az állami gyermekmenhely igazgató főorvosa végezte, még pedig nemcsak a nagyváradai nyaralás,

hanem Biharmegye és a szomszédos vármegye gyermeknyaraltatási akció egész szervezését.

A nagyváradai akció előkészítésében buzgó segítőtársa volt az igazgató főorvosnak Imrik S. Zoltán tb. kanonok, aki rendkívül buzgó munkát fejtett ki a gyermekek elhelyezése körül.

Ezen két derék férfi mellett Nagyvárad előkelő hölgyei fejtettek ki még ki buzgó munkát az elhelyezés körül s így sikerült Nagyváradon mintegy 700 osztrák gyermek elhelyezését biztosítani.

Még csak hét kísérőnő elhelyezését nem tudták biztosítani a 25 kísérőnő közül, de hisszük, hogy Nagyvárad vendégszerető közönségénél ez a hét intelligens nő, tanítónő és óvónő is otthon talál a hat heti időtartamára.

Tekintettel az osztrák gyermekek közeli érkezésére, a helyi nagybizottság tegnap délután a városházán ülést tartott Lukács Ödön elnöke alatt.

Lukács Ödön elnök köszönetet mondott a megjelenteknek. Ő felsége óhaja most megvalósul, amelynél előbbrevalót alig lehet találni akár kulturális, akár társadalmi szempontból. Az értekezlet azért jött össze, hogy a fogadás részleteit megbeszéljék, a hatósági támogatást megállapítsák, a gyermekek felügyeletét megbeszéljék.

Ezután dr. Edlmann Menyhért részletesen ismertette az egész akció tervét. Szegény éhező gyermekeket kell ellátni, hogy az ellátás mellett élvezzék a napfényt, a levegőt, a boldog gyermekkor örömeit. A mi gyermekeink is szenvedtek a háboru folytán, de az osztrák gyermekek még többet szenvedtek. 672 gyermek jön Nagyváradra, ezek közül különösen Imrik S. Zoltán buzgó működése folytán hét intézetben 140 gyermek nyer elhelyezést és pedig: a Szent-Vince intézetben 40, az Immaculátáknál 30, a váradvelencei zárdában 20, a Szent László fimegedékházban 10, a biharmegyei nőegylet árvaházában 15, az izr. ieányárvaházban 4. Ezekon kívül Hegedüs János és Hegedüs Ottó a szőlőjükben 25 gyermeket és 2 kísérőnőt látnak el. A nagyváradai l. sz. káptalan az iklódi pusztán 30 gyermeket lát el. Azt kell megállapítanunk, hogy miként fogadjuk a gyermekeket és miként helyezük el. A megérkezés után pár óra alatt kell a gyermekeket az ellátóknál szétosztani, utcák szerint elvezetni őket. A gyermekeket a megérkezés után a Múzeum-kertben, rossz idő esetén a káptalansori árkádok alatt osztják szét. A liszt, cukor szétosztására az ételmezési ügyosztályt kérik fel. A szabályok szerint meg kell alakítani a helyi bizottságot a polgármester elnöke alatt.

Majd rámutat arra, hogy a magyar gyermekeket az osztrák tengerparton meglepő szépen fogadták, tehát illő, hogy mi is legszívesebben fogadjuk az osztrák gyermekeket. Kérjék fel a villamos vasutat, hogy ingyen kocsikat adjon a gyermekek beszállítására. A gyermekek szórakoztatásáról, kirándulásokról a helyi bizottság gondoskodik. A 22 felügyelő nő közül még 7 nincsen elhelyezve, kéri a bizottság tagjait, hogy járjanak közbe ezek elhelyezése iránt. Az esetleg megbetegedett gyermekek gyógykezelését a városi tisztviselők és a munkás betegsegélyző egyesület orvosai látják el.

Lukács Ödön elnök köszönetét fejezte ki dr Edelmann Menyhértnek a tájékoztatásért.

Majd a helyi bizottságot alakították meg, amelyet még kibővítenek.

Dr Edelmann Menyhért az elnök helyettesi tisztre ajánlja Imrik S. Zoltán tb. kanonokot, aki annyit fáradozott az akció sikere érdekében.

Lukács Ödön elnök: a lelkes, hazafias munkát nem tudják másként meghálálni, — mintha Imrik S. Zoltánt elnök helyettesé bevezetnék. (Éljenzés.)

Elnök Imrik S. Zoltán megválasztását határozatlanul kimondotta.

Imrik S. Zoltán köszönetét, elismerését fejezi ki dr Edelmann Menyhértnek, akinek fáradhatatlan munkáját látta és sokszor épült azon a lelkiismeretes buzgalmon, amit Edelmannel tapasztalt, ez nem csak tiszteletet, de a legnagyobb elismerést is kiérdemli. — Jegyzőkönyvében fejezze ki elismerését a bizottság Edelmannel.

Majd gyakorlati javaslatokat tett a gyermekek szétosztása és szórakoztatására.

A bizottság dr Edelmann Menyhért előterjesztését helyesléssel fogadta s buzgó, önzetlen munkásságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Lukács Ödön elnök szép buzgó beszéddel rekesztette be az ülést.

Megszüntetik a repülőpóstat.

Elég volt az áldozatokból!

A vasárnapi repülőgépszerencsétlenség, melynek második áldozata, Tomaszek főhadnagy, tegnap délután szintén meghalt a XVI. helyőrségi kórházban, szobakerült a képviselőház pénzügyi bizottságában is. Bródy Ernő képviselő tette szavá napirend előtti felszólalásában az esetet.

— Mint a haladás hive — ugymond — örömmel üdvözölte ezt az újítást, de miután most egy héten belül két ízben történt szerencsétlenség, semmi szükség sincsen arra, hogy a nem háborús célokért felállított intézmény továbbra is szedje áldozatait és a magyar vért ezen az uton is csapolja. Akár a gépnek a szerkezetében van a hiba, akár más körülményekben, minden esetre szigorú vizsgálatot kér ez ügyben és kéri a kormányt, hogy a vizsgálat eredményéhez képest ezt a légi járatot szüntesse be.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Intézkedett abban az irányban, hogy a szerencsétlenség oka tekintetében a legszigorúbb szakzerű vizsgálat induljon meg. Ha a kormány arról győződik meg, hogy a légiposta sima lebonyolítása tekintetében technikai akadályok vannak, a kormány nem fog késlekedni a légipostát egyszerűen megszüntetni. (Élénk helyeslés.)

* Mirbach utóda Helferich. Berlinből jelentik: Helferich volt államtitkár moszkvai nagykövetté nevezték ki.

A királyi pár látogatása Magyarország városaiban

Szeged, Debrecen, Pécs.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Szegedről jelentik: A kormány értesítette Szeged főispánját, Kelemen Bélát, hogy Öfelsége Károly király és Zita királyné október havában három napot Szeged városában fog tölteni. Az értesítés vétele után a főispán és a polgármester már érintkezésbe léptek a város vezető embereivel a fogadtatás részleteinek megbeszélése végett. Hírlik, hogy a királyi pár Debrecen és Pécs is meg fogja látogatni.

Wilsonnak már brazilai csapatok is kellenek.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tageblatt jelel: Katonai körökből úgy értesül az Agencia Americana, hogy Brazília és az Egyesült-Államok közt bizalmas tárgyalások folynak abban az irányban, hogy a brazilai csapatok ténylegesen vegyenek részt a világháborúban. A brazilai csapatokat előbb kiképzésre az Egyesült-Államokba küldik.

A Wolf-ügynökség esti jelentése.

Berlin, július 23. A Wolf-ügynökség jelenti 23-án este: Heves harcok az Avre nyugati partján. Soissons és Reims között a német trónörökös hadcsoportjánál ismét erős ellenséges támadások hiusultak meg.

Az osztrák kormány vád alá helyezéséről szóló indítványt elvetették.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A képviselőházban ma a miniszterek vád alá helyezéséről beterjesztett indítványt 215 szóval 162 ellenében elvetették. Az indítvány ellen a németek, a keresztényszocialisták, a szociáldemokraták és az ukránok, mellette a csehek, délszlávok és pánlengyelek szavaztak, míg a lengyel párt többi árnalatai tartózkodtak a szavazástól. A napirend következő pontját a délnyugati front eseményeiről követt felvilágosítások képezték, melyeknek tárgyalására zárt ülést rendeltek el. A zárt ülés fél 1 órától délután hat óráig tartott. Holnap délelőtt 10 órakor a zárt ülést folytatják.

A nyugati arcvonalon időnkénti nyugalom.

Berlin, július 23. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagytámadásról jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. Angol osztagok az arcvonal számos helyén vonalaink ellen törtek. Ismét visszavertük őket. A tüzérségi tevékenység este újból feléledt.

A német trónörökös hadcsoportja. — Az arcvonalon időnként nyugalom állott be. Az Aisnetől délre az ellenség súlyos veszteségei következtében támadásait tegnap nem újította meg. Ezen a helyen a tüzérségi harc erőssége csökkent. Az ellenség az Ourq mindkét oldalán, valamint a Ourq és Marne között valamennyi szakaszon heves részleges támadásokat intézett ellenünk, amelyeket visszavertünk.

Az Ourqtól délre ellentámadással hiusítottuk meg előretörésüket, ellenséges osztagokat, amelyek Jaulgenne mindkét oldalán

a Marne menti előretörési állásainkba behatoltak, ellentámadásunkkal a folyóra vetettük vissza. Helyi harcok Reimstől délnyugatra és tőle északra.

Tegnap 52 ellenséges repülőgépet és 3 kötött léggömböt lőttünk le, Löwenhardt hadnagy 42 és 43 ik, Billik hadnagy 26 ik, Belle hadnagy 25 ik és Pittard hadnagy 20 ik légi győzelmüket aratták.

Ludendorff, első lőszállásmester.

Harcok Albániában.

Budapest, július 23. A miniszterelnök sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz harctéren váltakozó erősségű tüzérségi harcok. Az albán fronton az ellenség folytatta támadó kísérleteit a felső Devoli mindkét oldalán. Mindegyiket visszavertük.

A vezérkar főnöke.

A buvárhajó harc.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolf-ügynökség közli: Tengeralattjáróink a Földközi tengeren ismét elszeltek három gőzöst és egy vitorlást, összesen 19000 regiszter tartalommal.

Baróthy Pál főügyész-helyettes indítványa a kerületi főkapitányságról.

Nagyvárad, mint már az államrendőrség szervezéséről szóló törvényjavaslatnak a képviselőházhoz való benyújtása alkalmával rámutattunk, ha idejekorán nem mozdul meg, elesik a kerületi rendőrfőkapitányságtól, mert a törvényjavaslat 5. §-a úgy tervezte, hogy Nagyvárad székhelyé nem lehet.

Ez természetesen sérelmes Nagyvárad érdekeire s Baróthy Pál királyi főügyész-helyettes, törvényhatósági bizottsági tag észrevette a tervezetben rejlő méltánytalanságot s jogilag úgy, mint a viszonyok kifogástalan mérlegelésével ellenállhatatlanul megindokolt javaslatot adott be a törvényhatósági bizottsághoz. A törvényjavaslat indokolásából veszi leghatalmasabb argumentumát, hogy az állami rendőrség működése jelentékeny részben az igazságszolgáltatással áll válthatatlan kapcsolatban s így a kerületi rendőrfőkapitányságok s a királyi táblák székhelyeinek és működési területüknek össze kell esni.

A kiváló jogász felfogással s gyakorlati érzékkel szerkesztett indítvány így szól:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A m. kir. belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök ur 1918. évi július hó 9-én benyújtotta a képviselőházhoz „a m. kir. állami rendőrség szervezéséről” szóló törvényjavaslatot.

Ezen javaslat értelmében törvényhatósági jogú városokban a rendőrhatalmaságot a m. kir. állami rendőrség gyakorolja és a rendőri szolgálatot m. kir. állami rendőrközegek látják el. A rendőrhatalmaság gyakorlására pedig minden thj városban rendőrfőkapitányságot kell szervezni. A m. kir. rendőrfőkapitányságok felett a II-od fokú rendőrhatalmaságot, valamint a működésük felett a felügyeletet és ellenőrzést a kerületi m. kir. rendőrfőkapitányok gyakorolják.

A javaslat 5. § a szerint a kerületi rendőrfőkapitányságok számát, székhelyét és azt a területet, amelyre működési körük kiterjed a minisztérium rendelettel állapítja meg, számuk azonban a csendőrkörületi parancsnokságok számát nem haladhatja meg; székhelyeiknek és működési területüknek pedig ezekével össze kell esniük.

Az 1881. évi III. t. c. alapján szervezett m. kir. csendőrség felügyeleti területe kilenc csendőrkörületre van beosztva, amelyeknek székhelye az 1881. évi III. és az 1903. évi VII. törvények értelmében I. Kolozsvár, II. Szeged, III. Budapest, IV. Kassa, V. Pozsony, VI. Székesfehérvár, VII. Brassó, VIII. Debrecen és IX. Szombathely.

Amennyiben tehát a benyújtott törvényjavaslat 5. § a változatlanul törvényerőre emelkedik, az esetben, hogy Várad kerületi rendőrfőkapitányságnak székhelye nem lesz.

Ez pedig sérelmes nemcsak Nagyvárad városára, hanem Biharvármegye egész közönségére nézve is.

Sérelmes nemcsak azért, mert elesik egy nagy állami hivataltól, amelyre pedig fekvésénél, területi nagyságánál és lakosai számánál fogva joggal igényt tarthat, de sérelmes azért is, mert ezáltal elesik mindazon előnyöktől, amelyek abból származnának, hogy másodfokú rendőrhatalmasága a vármegye székhelyén működne.

Egész rendészetiünk egy, a helyi különleges viszonyokkal nem ismerős, idegen területen működő hatóság közvetlen irányítása és ellenőrzése alá jutna és az állami rendőrség elé tartozó kibégásokban másodfokon ezen hatóság járna el.

A törvényjavaslat indoklása a kerületi rendőrfőkapitányságok és a csendőrkörületi parancsnokságok területi egybeesésének jelentőségét annak az összműködésnek a fontosságában keresi, amely a rendőrhatalmaságoknak és a rendőrszolgálatot teljesítő rendőrségnek és csendőrségnek gyakori egymásra utaltságából következik.

Ezen érv egymagában azonban a székhelyek tervezett megállapításának kellő indokál szemből az ellenkező szempontok egész sorozatával elegendő még akkor sem volna, ha helyt álló lenne; ámde még csak nem is az.

Maga a törvényjavaslat indoklása elismeri, hogy: „a csendőrség rendszerint nem lesz a városi rendőrhatalmaságnak a végrehajtó szerve és hogy a csendőrség a kerületi rendőrfőkapitányok felügyelő és ellenőrző jogköre alá nem fog esni.”

Ámde, ha ez így van, akkor mi jelentősége sincsen annak, hogy a két terület területe és székhelye egybe essék.

Az államélet egész működésére sokkal nagyobb jelentőségű, hogy az állami rendőrség, amelynek működési köre igen jelentékeny részben az igazságszolgáltatással áll válthatatlan kapcsolatban, a kir. bíróságok területi beosztása után igazodjék.

Az 1890. évi XXV. t. c. a kir. bíróságokat tizenegy kir. ítélőtábla kerületébe osztotta, amelyeknek fekvése, területe és lakosságának száma az ország területének és lakosságának arányos megosztását foglalja magában; székhelyei pedig az ország legnagyobb városaiban fekszenek. Ezen városok nemcsak mint igazságügyi központok, hanem mint az ország legnagyobb kulturális és közgazdasági gócpontja, felette alkalmasoknak mutatkoznak arra, hogy az állam rendőrfőkapitányságok székhelyei legyenek.

Ami pedig azon kívánalmat illeti, hogy a csendőrség és az államrendőrség működésének ellenőrzésére hivatott szervek megfigyeléseiket és észrevételeiket egymással könnyen közölhessék és ez uton az eltérések és helytelen gyakorlat lehetőleg gyorsan kiküszöbölhető és a kétféle rendőrszemélyzet eljárásában az összhang és az egyöntetűség biztosítható legyen: ez akkor is akadálytalanul elérhető, ha a csendőrkörületi parancsnokságok és a rendőrfőkapitányságok székhelyei egybe nem esnek, miután a harmonikus együttműködés biztosítása elsősorban a területileg együttműködő rendőrfőkapitányságok és csendőrszárnyparancsnokságok megértő és összhangzó tevékenységétől függ. Ha pedig a felsőbb felügyeleti hatóságok állandó közvetlen érintkezése is kívánatosnak mutatkozik: az esetben a helyes jövődés a csendőrkörületi parancsnokságoknak a kir. ítélőtáblai székhelyeken leendő elhelyezésében nyilvánul, nem pedig abban, hogy az államrendőrségi kerületek az igazságszolgáltatási kerületektől elszakítsanak.

Mindezeknél fogva úgy a közérdek, mint városunk jól felfogott érdeke szempontjából kívánatosnak tartom, hogy a m. kir. rendőrfőkapitányságok székhelyeinek megállapítása kérdésében a törvényhatóság emelje fel szavát: s ezért tisztelettel azt indítványozom, hogy:

Nagyvárad törvényhatósági bizottsága az 1886. évi XXI. t. cikk 2. § ában biztosított jogával élve feliratilag forduljon a m. kir. kormányhoz és kérvényt intézzen a törvényhozás képviselőházához, kérve, miszerint:

„A m. kir. állami rendőrség szervezéséről” szóló 1462. számú törvényjavaslat 5. §-ának második bekezdése akként módosítsassék, hogy a kerületi rendőrfőkapitányságok száma a kir. ítélőtáblák számát nem haladhatja meg; székhelyeiknek és működési területüknek pedig ezekével össze kell esniük.

Egyben keresse meg a kir. ítélőtáblák székhelyein levő törvényhatóságokat hasonló elhatározás és pártoló felirat szerkesztése végett.

Végül Biharvármegye és Nagyvárad város főispánját, a város és a vármegye országgyűlési képviselőit kérje fel kérelmének megfelelő támogatására.

Indítványomat elfogadásra ajánlva maradok a Tekintetes Törvényhatósági Bizottságnak

Nagyvárad, 1918. július hó 20 án

Kiváló tisztelettel

Baróthy Pál,

törvényhatósági bizottsági tag.

A sebesültek érme.

Jeleztük, hogy a király 1917. augusztus 12-én a megsebesült és megbetegedett katonák számára külön érmek létesítését parancsolta meg.

Az érem alapszabályait a király múlt hónapban hagyta jóvá. Az érem sűrű fém-ből készül, az előlapon a király arcképe Carolus körirással, a hátsó oldalon „Laeso militi” (a sebesült katonának) feírás és az évszám római számokkal.

Az érem szalagja háromszög alakban hajtott, vérvörös sávval ellátott zöld szalag. Az érem a balmellen viselendő.

Az érmet azoknak ítéli oda, akik megsebesültek vagy egészségük annyira rosszakodott, hogy az rokkantságot eredményezt.

A sebesültek száma az érem szalagján van feltüntetve a vérvörös középsávok számával. Az érem igényjogosultságát a hadtestparancsnokság dönti el.

Id. Barza József meghalt.

Nagyváradnak egyik kiváló, régi iparos polgára halt meg tegnap délelőtt: id. Barza József kárpitos, aki egyike volt a város legtekintélyesebb iparosainak.

Halála váratlanul következett be, tegnap még kora reggel vásárolni ment a Szent-László-téri vásártérre s ott hirtelen rosszul lett fogta el s pár perc múlva halott volt. Halála nagy családot borított gyászba, özvegye, 4 gyermeke, köztük Barza Ferenc hírlapíró, unokái és kiterjedt család gyászolja.

Id. Barza József a katolikus társadalmi életnek tevékeny tagja volt. A Kath. Legényegylet egyik legrégebb és legjobb támaszát vesztette el benne, akinek az iparos társadalomban tekintélyes befolyása volt. A Kath. Körnek és a Kath. Népszövetségnek lelkes, hűséges, buzgó tagja volt. Gyermekait is erős katolikus meggyőződésben nevelte s általában úgy magánéletében, mint közéleti tevékenységében a régi keresztény nagyváradi iparos polgárság tiszta hagyományait juttatta érvényre. Temetése holnap délután 5 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Megtört szívvel tudatjuk a drága jó férj, a gyermekeiért élő apa, szerető após és édes nagyapának az egész rokonság nevében is, id. Barza Józsefnek f. hó 23 án reggel 8 órakor, életének 66-ik, boldog hazasága 41 ik évében, váratlanul történt gyászos elhunytát. Megboldogult drága halottunk földi maradványai f. hó 25 én d. u. 5 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Szacsvey utca 33. sz. gyászháznál beszenteltetni és az újvárosi központi temetőben levő családi sírhelyen végső nyugalomra tétel.

tetni. Az engesztelő szentmiseáldozat pedig f. hó július 26-án d. e. 9 órakor fog a Szt. László templomban az Egek Urának bemutattatni. Mely végtisztességgelre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1918. július 23. Adás és béke poraira! Özv. Barza Józsefné szül. Pintye Juliánna neje. József, Antal, Mariska, Ferenc gyermekei. Horváth János veje. Horváth Mariska, Horváth Juliska unokái.

Nogáll az irodalomban.

Írta: Dr. Vucskics Gyula.

(Folytatás.)

Működésére csakugyan bőséges áldást adott a jó Isten. Tanítványai közül sokan a legmagasabb méltóságokhoz jutottak: Schlauch Lőrinc bibornok (ki később Nogállnak is főpáztora lett), Hidasy Kornél, Desseffy Sándor és Tóth Miklós megyéspüspökök, Palásthy Pál, a hírneves író és Pollák János egyetemi tanárok, Kubinszky Mihály és Márkus Gyula a budapesti központi papnevelde kormányzó. Begovcsevics Róbert, Répánszky József, Schweitzer József, Zeley János és velük együtt még annyian megannyian, vidéki szemináriumok tanárai s elöljárói, később kanonokok lettek s ország-szerte terjesztették a szellemet, melyet Nogáll keze és lelke ültettek a magyar papság szívébe.

Bécsben a Hofburg tőszomszédságában, a régi Augusztinusok kolostorában van a felsőbb papképző intézet, melyet röviden Augusztineusnak neveznek.

1853-ban Scitovszky hercegprimás ajánlatára Ofelsége Nogállt ide nevezte ki tanulmányi igazgatónak s egyuttal udvari káplánnak.

Mindössze négy évet töltött Nogáll Bécsben. Valami nagyobb alkotás nem maradt itt nyomában, de a hagyomány máig megőrzött annyit, hogy az udvari légkörben is szigorú askéta életet élt és a jótékonyágban, a szegények istápolásában annyira ment, hogy sokszor kopott ruhában jelent meg a legelőkelőbb társaságokban.

Irodalmi emlékek mégis maradt utána a császárvárosban töltött időből is: azok a bécsi levelek, amelyek a legnagyobb magyar hírlapírónak Kemény Zsigmondnak Pesti Naplójában Nogáll tollából jelentek meg. E levelek mindennél ékeesebben tanúsítják, hogy Nogáll az abszolútizmus legsötétebb és leg-szomorubb éveiben is, a bécsi udvar szemkápráztató légkörében is szenvedő hazájára gondolt, megőrizte iránta szívében a szeretetet és vágyott vissza az áldott hazai földre.

E vágya csakhamar teljesült. Nogáll 1857-ben Szaniszló püspök előterjesztésére a váradai káptalan egyik irodalmi stallumát kapván Nagy-Váradra költözött, hol eddigi foglalkozásának, hajlamainak és képesítésének megfelelő alkalmazást nyert, a papnevelde igazgatója lett.

Nogáll a váradai szemináriumban házi kápolnát állíttatott, a kispapok közt irodalmi egyesületet létesített s más célszerű intézkedésekkel igen nagy hatással volt fiatal növendékeinek vezetésére. Ezáltal az egész egyházmegyei papság buzgóságát, tudományos készségét annyira emelte, hogy ez a papság ma e tekintetben a legeslegelső közt áll az országban. Nogáll váradai tanítványai közül olyanok kerültek ki, kik az egyházmegye papságának az egész országban hírnevet szereztek, mint Radnai Farkas püspök, nagy Bougond ismert nevű fordítója, Spett Gyula és a nemrég elhunytak közül Grócz Béla, Bunyitay Vince, dr. Karsch Lollion és Nogely István, kiket ő ösztönzött, felkésített, segített az irodalmi foglalkozásra.

Rendkívül sokat tett Nogáll Nagyváradon a hitélet ébresztésére. Egy apostol buzgalomával és lelkesedésével prédikált, gyónatott, hitelemzést tartott, ájtatos társulatokat alapított és vezetett. A hitközönység jegét ő törte meg, a hitéletet ő ébresztette fel Szent László városában.

III. Kempis fordítása és többi munkái.

Ez az apostoli szellem adta kezébe a tollat is: — tevékeny irodalmi működést fejtett ki, melynek legfőbb célja volt minél többet megnyerni Krisztusnak, a krisztusi igazságnak, a keresztény életnek.

E célt szolgálta kettős irodalmi vállalat a *Lelki Kincstár* és az *Épületes Könyvtár*.

A *Lelki Kincstárban* az asketikus irodalom klasszikus termékeit gyűjtötte össze mesteri fordításban. Gyöngyét képezi az ő *Kempis fordítása*, mely Nogáll nevét mindenkor meg fogja őrizni a magyar irodalomban. Az *Imitatio* vagy teljes irodalmi címén nevezve: „*Kempis Tamás* négy könyve *Krisztus követéséről*“ páratlan remeke a világirodalomnak. A szentírás után a legelterjedtebb könyv az egész világon. A világ minden nyelvére le van fordítva s körülbelül kétezer kiadást ért. Magyarra már Pázmány előtt többször le volt fordítva, Pázmány maga is lefordította s irodalmunk legalaposabb ismerője Toldy Ferenc 63 magyar fordítását említi fel. Nogáll igazán „szorgos gondnal“ készült a munkájára.

Első sorban hűségre és világosságra törekedett, hogy ugyan azt a gondolatot adja vissza, amely az eredetiben van és érthetően fejezze ki azt. E célból a Kempis irodalomnak minden jelentősebb művét megszerezte; a legjobb fordításokat, kommentárokat, tanulmányokat és vitairatokat, amelyek e nemben angol, francia, német, olasz, latin és magyar nyelven megjelentek. Az ő *Kempis könyvtára* unikum volt. Elment Brünbe is, hogy megtekintse ott az *eredeti Kempis könyvtárt*.

Hasonló lelkiismeretességgel törekedett a jó fordítás másik fő kellékére a nyelvtisztaságra. Régi és újabb klasszikus íróinkat, főleg Pázmány és Arany munkáit forgatta; a *Nyelvörnek* minden közleményét áttanulmányozta s nyelvünk e kincséből bányából szedgette össze a magyar szavakat, szólásmódokat, kifejezéseket, dallamosságokat, egy szóval mindent elkövetett, hogy Kempis fordítása nyelvészeti szempontból is megállja helyét.

E lelkiismeretes tanulmány és készület eredménye, az ő páratlan Kempis fordítása valóban „egymaga méltó egy életre.“

Életében öt kiadást rendezett belőle kb. 2000 példányban, azóta még két kiadás jelent meg 5000 példányban, most van sajtó alatt a harmadik.

Legyen szabad e helyen Nogállnak e fő munkájáról, az ő legkiválóbb kritikusanak, néhai Kisfaludy A. Béla egyetemi tanárnak klasszikus tanulmányából: „*Van e már magyar Kempisünk?*“ (Budapest, 1887. 40. l.) közölni jellemzésül néhány sort:

„Nogáll az ő fordításában tudva és erős akarattal foglalta el korának magaslatát. — Nemzeti szellemtől éltetett nemzeti nyelv, emelkedett, nemes izlés, aprólékos, semmit nem kicsinylő műgond: ezek jellemzik az ő munkáját. A tárgya iránti lelkesedésben cseppet sem enged legbuzgóbb előzőjének sem; míg anyag és izlés dolgában mindenkinél szerencsésebb.“

Az ő *Kempis Tamása: márvány szoborról — művészi kézből — márvány másolat*. Kiváló érdeme, (amit társainál kísérletképp is alig találunk), hogy sentenciákat ad. Nem elégszik meg az istenes gondolatok tartalmilag hű fordításával; az eredetinek nemcsak jelentését, hanem szépségét is magyarrá tenni igyekszik. Gondal idomított szép kerek mondatai, kellemo-

sen lüktető ritmusa: mind e komoly törekvésnek szerencsés sikerei. Alig is van modern nyelv, mely e tekintetben jobban megközelíthetné Kempis eredetét, mint a miénk; és Nogáll szinte példátlan szorgalommal kutatta át nyelvünk kincsesházát, irodalmunk régi és újabb alkotásait, hogy a szívéhez nőtt munkában nyelvünk javas-javát értékihesse.“

Hogy Nogáll mily nagyra becsülte Kisfaludy kritikáját, megmutatta azzal, hogy ezután még egyszer átdolgozta Kempisét s fél-százados *iroi jubileumának* méltó emlékéül *Führich* rajzaival ékes diszkiadást rendezett belőle.

A *Lelki Kincstárnak* még négy kötete jelent meg *Boldogasszony követése*, *Skupuli Lőrinc Lelki harca*, *Ligouri Sz. Alfonz Szentséglátogatási könyve* és *Szerálhangok Sz. Teréziától*, mely utóbbinak diszkiadásával Spanyolországban a Sz. Terézia három-százados emlékünnepe rendezett nemzetközi versenyen a második díjat nyerte el, a messze nyugaton is dicsőséget szerezve a magyar névnek.

Az *Épületes Könyvtárban* Nogállnak főbb eredeti munkái foglalnak helyet.

A *keresztény hitélet csarnoka* (1862), a *Keresztény Vezércikkek* (1863), a *Szent Halmok* (1864), ezekhez járult a *Liliomszálak* (1872) és végül *Az Urangyala* (1882.) Hitvédelmi, hitbuzgalmi irányú tanulmányok, konferenciabeszédek és elmélkedésfélék ezek, az ő jellegzetes stílusában írva, ötletességgel, szellemességgel, példákkal fűszerezve és telve lángoló lelkesedéssel a keresztény igazság, Krisztus, az ő Szűz Anyja, egyháza és magyar hazája iránt.

(Vége köv.)

Ruha helyett pénzt kapnak a rendőrök.

Még sem volt felszólalásunk hiábavaló, illetékes helyen meglátták a derék rendőrök nyomoruságát.

Komlóssy József tb. főjegyző azonnal körlevelet intézett az összes budapesti szabókhoz s a helybeliekhez, hogy a rendőrök részére szállítsanak posztó vagy nyári ruhát vagy mindkettőt. Mindenik hallgatott hallgatott, ez azt jelentette, hogy nincs a szabóknak szövete.

Azután felírt a népruházati bizottsághoz a főjegyző, hogy adjon a nagyváradi rendőröknek posztót. A Bizottság nem is felelt, hallgatott, mint a csuka.

Végül megkérdezte Szücs Géza főszámvevőt, hogy mi a teendő, mert ruha nincs. A főszámvevő azt jelentette, hogy adni kell a rendőröknek pénzt a ruha fejében, mert ez dukál nekik s ők bizonyára gondoskodnak magukról. Miután a szolgálk 370 koronát kapnak, a rendőrök részére 400 koronát javasolt kiutalásra.

A jelentés, mely megoldja ezt a kinos kérdést, beérkezett a tanácshoz s a rendőrök még e héten felvehetik a 400—400 koronákat. Aztán mehetnek posztót meg nyári ruhát vadászni.

* **Biharmegye központi választmányát** szombaton délelőtt 10 órára a vármegeyház kistermébe hívta össze Fráter Barnabás alispán. Tárgyalni fogják az 1919. évi ideiglenes választói névjegyzéket, a beérkezett felszólalásokat és észrevételeket a következő sorrendben: 1. Belényes, 2. Berettyóujfalu, 3. Nagyszalonta, 4. Élesd, 5. Székelyhid, 6. Szalárd.

Honduras sem akar kimaradni.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Honduras megüzente a háborút Németországnak.

Bolsevik mozgósítás Ukrajna ellen.

Budapest, július 23. (Saját tudósítónktól.) A lengyel Dilo július 19-iki számában a kievi Vidrodzenja következő jelentését közli: Mint jó forrásból értesülünk, Kurszknál a bolsevikiek nagy erői gyülekeznek azzal a szándékkal, hogy behatoljanak Ukrajnába. A kurszki kormányzóságban és a csernigovi járásban, közvetlenül a demarkációs vonal mögött, elrendelték a bolsevik csapatok kényszermozgósítását. Ezek a csapatok azonban idegen befolyás alatt vannak és a népbiztosok teljesen tehetetlenek velük szemben.

HIREK

* **A Népszövetségi Hangya** fogyasztási szövetkezetben napról napra tekintélyes számmal gyarapodik a tagok száma egyre nagyobb részvényekkel. A megalakulás mentül előbb, előreláthatólag aug. 20-án meg lesz. Csak hatalmas tábor tud összehordani nagy alaptőkét, miért is Nagyvárad minden keresztény polgára iratkozzék be a Népszövetségi Hangyába. Egy üzletrész ára 50 korona, de kívánatos, hogy tehetségéhez képest mindenki többet jegyezzen. Jegyezni lehet a gyűjtőknél vagy a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél. Kérjük azokat a tagokat, kik még nem kapták meg a felvételi díjról az eredeti elismervényüket, hogy jelentkezni sziveskedjenek a gyűjtőknél, illetve a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága folyó évi július hó 20 napján, délután 4 órakor a városháza I. emelet 35 számú termében bizottsági ülést tart. Az ülésen tárgyalásra kerülnek: 1. Kecskemét felirata a földbirtok politikára vonatkozólag. 2. Kolozsvári ker. és iparkamara átírata az összefehellenségi törvény reformjára vonatkozólag. 3. Kisküküllő felirata a főrendiház reformja ügyében. 4. A városi vasut viteldíjmelési ügye.

* **Kinevezés.** A földmívelésügyi miniszter Nagy Sándor kir. főmérnököt kir. műszaki tanácsossá nevezte ki. Nagy Sándor hosszabb ideig működött Nagyváradon, jelenleg a ragyaszabeni kulturmérnöki hivatal vezetője.

* **A fa- és fémipari szakiskola helye.** A kereskedelmi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy az állami fa- és fémipari szakiskola végleges elhelyezésére szolgáló telek szakértői meg szemlélésére Fekete József iparoktatósi főigazgatót küldte ki. A jelentésből megnyugvással értesült a miniszter, hogy a törvényhatóság az iskola jelenlegi bérhelyiségének tulajdonjogát vétel illetve kisajátítás után kívánja megszerezni s ennek jóváhagyására a belügyminisztert a keresk. miniszter is felkérte. Kéri továbbá a várost a miniszter, hogy a jelenlegi bérhelyiséget az eddigi feltételek mellett továbbra is biztosítsa az iskola részére.

* **Az új osztrák miniszterelnököt egyik párt sem támogatja.** Bécsből jelentik: Báró Hussarek designált miniszterelnök a pártok vezérével folytatott eddigi tanácsozásaiból megállapítható, hogy egyik párt sem hajlandó támogatni az alakítandó új kormányt.

* **A meggyilkolt cár családja kolostorban.** Hágából jelentik: Az excár meggyilkolása után családját kolostorba szállították. A cárné maga jelentette ki, hogy kolostorba akar vonulni.

* **Zsigmond Anna Szolnokra megy.** Dr Szathmáry Lászlóné Zsigmond Anna, a Szigligeti-színház volt primadonnája tegnap Tarcsafürdőre ment, ahol hat hetet tölt. Dr Szathmáry Lászlóné egyelőre nem oszlatja fel nagyvárad háztartását, hanem hosszabb időre Szolnokra megy, ahol férje királyi közjegyzőhelyettes. A művésznő nem sokáig marad otthon, valószínűleg egy fővárosi nagy színház kínálja meg szerződéssel a primadonnát.

* **Szalonna nem lesz.** Több oldalról kaptunk kérdezősködést, hogy a városi üzletekben mikor lesz szalonna? A városi hentesárugyárból azt a felvilágosítást kaptuk, hogy most a zsír a fontos, erre van nagyobb szükség s ezért inkább zsírt produkál a gyár, mint szalonnát. — A közönség tehát egyelőre ne várjon a szalonnára, mert azt csak kivételes esetekben utal ki a főjegyző.

* **Altisztek és szolgák nyugdíjpótló szövetsége.** A közalkalmazottak már 1912-ben megalakították az „Állami és Törvényhatósági Altisztek és Szolgák Nyugdíjpótló Szövetségét.” A szövetségnek tagja lehet minden nyugdíjra jogosult közalkalmazott csekély havi befizetéssel. A szövetség a nyugdíjra jogosult 5 év elteltével 100 korona évi nyugdíjat ad, mely a továbbfizetés esetén évi 10 százalékkal emelkedik, vagyis 10 év után 150 korona jár. A nagyvárad állami alkalmazásban levő altisztek és szolgák között mozgalom indult meg a tömeges belépésre. Jelentkezni lehet Vetéssy Lajos ügyvezető elnöknel, igazságügyi palota, földszint 5. szám, vasárnap délelőtt és hétköznap d. u. 3-tól 5 óráig.

* **Kivégzett szökött katona.** Budapestről jelentik: A budapesti hadosztálybíró-ság rögtönítélő bizottsága Pulin Omér népfelkelőt szökés miatt halálra ítélte. A halálos ítéletet e hó 17-én Zomborban végrehajtották.

* **Gesztesi Odön Párisban.** A nagyvárad szarmazású Gesztesi Odön mint sakkbajnok éledgett Párisban, mikor kitört a háboru. Hamar internálták a kazamatákban, ahol rossz dolga lehetett, mert pénz helyett élelmiszert kért a várostól, ahonnan nyugdíjat húz. Több várban fordult meg négy év óta, míg most arról érkezik hír, hogy a jeles sakkozót kivették a várfogságból s Párisban internálták, ahol most már kényelmesebben várja a háboru remélhetőleg közeli végét. Gesztesi sakk tudása mentette ki rettenetes helyzetéből, befolyásos barátai jártak közbe a fogság enyhítéséért.

* **Adományok a Napközi Otthonra.** A Kath. Növendő Egyesület Napközi Otthona céljaira dr Lábán Lajosné 20 korona, özv. Bangha Auréliné 20 koronát adományoztak, amelyért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

* **Halálozás.** Özv. Nagy Károlyné szül. Juhász Juliánna életének 78 ik, özvegyiségének 11 ik évében e hó 22 én d. u. 4 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ma délután 3 órakor lesz a Bethlen-utca 20. sz. gyászszáztól.

* **A gyógyszerészkörökben annak közlésére kéri lapunkat, hogy a gyógyszerészek vasárnapi zárása és az inspekción rendszer nem új, több városban már hosszabb idő óta prosperál. Gyulán 1, Aradon 2, Temesváron 4 gyógytár van nyitva vasárnap délután, a többiit bezárják. — Az ellenkezők tehát nem tartózkodhatják fel azt, ami már megvalósult.**

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe hétfőn délután Rikosdon az élte virágos tavaszán elhunyt Juricskay Boriska temetése. A kastély egyik nagytermében volt a díszes rávatal felállítva, amelyen finom, nagydíszű ércokorsóban, ezüst kandalaberek és virágok között nyugodott a korán elhunyt szép fiatal leány. A temetésen a nagy számú előkelő uri család tagjain kívül megjelentek a környék birtokosai, Biharvármegye előkelő uri közönsége, Nagyváradról is igen sokan. Az egyházi beszterelést Kozics Gusztáv élesdi plébános, Besser Hugó mezőtelegdi plébános és Papp Endre lelkész Nagyváradról végezték, amely után a szebbnél szebb koszorúkkal és szallagokkal borított okorsót a kastély kertjében levő családi temetőben helyezték végső nyugalomra. — A nagydíszű temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyvárad temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* **Pályázati hirdetmény.** A lugosi m. kir. földmívelés iskola igazgatósága a m. kir. földmívelés iskola, illetőleg annak gazdasági altisztképző tanfolyamára pályázatot hirdet. Az iskola illetve a tanfolyamra rekkant katonák pályázhatnak. Az iskola célja, hogy elméletileg és gyakorlatilag képzett, megbízható gazdákat neveljen. A tanfolyamok tartama 2 év, s minden év október 1 én kezdődnek. Az iskolánál fizetéses helyek (évi 300 korona) állami ingyenes helyek és alapítványi helyek vannak. A pályázati kérvények beadásának határideje: augusztus 30. Közelebbi feltételek a városi Hadigondozó Népirodánál (Városháza II. em. 39. sz. d. u. 3—6 óráig) megtudhatók. Nagyvárad, 1918 július 22. Dr Istvánffy István a városi Hadigondozó Népiroda igazgatója.

* **Talált pénztárca.** E hó 17-én este a Püspöktúrdőből hazajövet az olasz pályaudvar kijárójánál egy börtárcát találtak némi pénzzel. Igazolt tulajdonosa átveheti a Tiszántul szerkesztőségében az esti órák alatt.

*** Kirendelés.** Az igazságügyminiszter Körner József jogszigorló vaskóhi lakost a vaskóhi kir. járásbíróság mellé ügyészségi megbízottulrendelte ki.

*** Pályázat munkaközvetítői főnöki állásra.** Nagyvárad város tanácsa a helybeli hatósági munkaközvetítő hivatalnál megüresedő főnöki állásra ezennel pályázatot hirdet. A munkaközvetítői főnöki állás a IX. fizetési osztálynak megfelelő évi 2600 korona törzsfizetés és évi 800 korona lakbérilletményel van egybekötve. A munkaközvetítő hivatal főnökét a városi tanács választja, egyelőre csak ideiglenes minőségben, de 1 évi kifogástalan szolgálat után a munkaközvetítő hivatal választmányának előzetes meghallgatása mellett a m. kir. állami munkaközvetítő hivatal főnökének hozzájárulásával állásában véglegesítették, amikor is a nyugdíjjogosultságot is megszerzi. A pályázati kérvények a képesítést igazoló okmányokkal, valamint az eddig vagy jelenleg kifejtett működést igazoló bizonyítványokkal kellően felszerelve f. évi július hó 30-án d. u. 5 óráig Lukács Ödön polgármesterhelyetteshez, mint a munkaközvetítő hivatal választmányának elnökéhez címezve adandók be. A kellően fel nem szerelt vagy elkésve érkezett kérvények figyelembe vételét nem fogadják. Nagyvárad, 1918 július 19. Lukács Ödön s. k. polgármester.

*** Nagy művészt és népiünnepély a Félix-fürdőben.** Az idei furdószezon szencziója lesz az a nagyszabású művészt, amelyet a népszerű Riegl Ernő bérlő rendez a Félix-fürdőben. Szombaton, e hó 27-én a fürdő dísztermében Hadrik Anna, a budapesti Medgyaszay színház ünnepeit művész-éneke, Toronyi Gyula, a m. kir. Operaház hírneves művésze, aki évekkal ezelőtt a nagyvárad Szigligeti színház volt dédelgetett tenoristája s tőlünk tüneményes hangja révén csakhamar a m. kir. Operaházhoz szerződött, Gara Ákos író konferenszié és Várad Aladár, a Szigligeti színház népszerű karmestere tartanak nagyszabású művészt-előkelő, gazdag műsorral.

A szencziós művészt, amely iránt Nagyvárad intelligens, műértő közönsége körében is nagy az érdeklődés, 6 órakor veszi kezdetét. Másnap, e hó 28-án, vasárnap délután nagy jótékonycéjú népiünnepély színhelye lesz a kies és látogatott Félix-fürdő, amelyen érdekesnél érdekesebb attrakciók, tombola, értékes nyereménytárgyakkal, szépségverseny, férfi csunyasági verseny, amerikai anyakönyvvezető, gyors fényképész, virágcsata, konfetti. A gyermekek részére nagy mesedélután (Nelly néni és Ákos bácsi meséi), szabad színpad és nagyszabású művészt lesz a fővárosi vendégművészek közreműködésével. A nagysikerű vídám népiünnepély délután 3 órakor kezdődik. Jegyek a Központi Ujság és Jegyirodában kaphatók.

*** Értesítés.** Értesítem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel Lamprecht Mici, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles énekes okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

VIGADÓ mozgó-színház	MA Ostort a tolakodónak. Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek.
-----------------------------	--

Főszerkesztő: DR. KRÜGER ALADÁR.	Feladószerkesztő: DR. PAPP KÁROLY
--	---

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

Legujabb fűzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona gyógyszer-tár mellett)
Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb hévvíz-fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

**Télen-nyáron nyitva!
Villanyvilágítás!**

Téli szezónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy **anuitásos és kamatozó jelzálogkölcsonöket**

ugy földekre mint városi bérházakra 15-65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett

minden árfolyam levonás nélkül

készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagy-Várad.

Szépségápolási műterem

Bémer-tér 3., emelet

ahol minden szépséghiba szakszerűen kezeltetik. Piperecikkeit vidékre is utasítással küldöm.

STERNBERG HELÉN
kozmetikusnő.

Eladó házak!

Rákóczi-ut 1. és Rimanóczy-utca 4. számú bérház, továbbá Fürdő-utca 22. számú sarokház eladó.

Felvilágosítást nyújt:

dr. Imrik Gusztáv ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz.

Telefon-szám: 4-16.

APOLLÓ mozgó-színház

MA

Rózsashegyi Kálmán és Társulata vendégszereplése.

Az előadások vasárnap d. u. 3 órakor, hétköznap 1/27 órakor kezdődnek

Aváradszőlősi Jégpincével szemben levő

téglagyár

épületekkel és mintegy 14 kat. h. telekkel, illetve szántófölddel

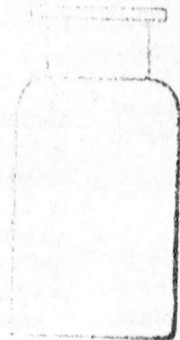
ELADÓ.

Felvilágosítást nyújt:

dr. IMRIK GUSZTÁV ügyvéd
Sal Ferenc-utca 15. sz. alatt.

Telefonszám: 4-16.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Porcellán mozsár üdővel 12-
- Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral . . . 15-
- Majolika tálcá fogóval 8-
- Majolika cukortartó díszes 8-
- Majolika gyümölcskészlet 8-
- Vizes készlet csiszolt üvegből 12-
- Boros 12-
- Likör 12-
- Befőttes készlet kristály fehér 12-
- Gyümölcs készlet kristály üvegből 12-
- Majolika fali sótartó színes 8-
- Majolika vizeskancsó színes 10-
- Kenyérfőző színes üveggel 10-
- Chinaezüst cukortartó 10-
- Chinaezüst gyümölcsállvány 10-
- Majolika virágváza színes 5-
- Majolika virágfazék 5-
- Majolika díszfigura 5-
- Porcellán főzőlábas 5-
- Porcellán főzőfazék 5-
- Teáskészlet színes aranyozással 50-
- Kávékészlet színes aranyozással 50-
- Feketeskészlet színes aranyozással 50-
- Rbédőkészlet felszerelve sz. aranyozással 150-
- Hideglámpás készlet sz. aranyozással . . . 40-
- Mosdókészlet színes finom díszítéssel . . . 50-
- Falútkör színes aranyozott kerettel 30-
- Asztali-lámpa teljesen felszerelve 25-
- Függő-lámpa teljesen felszerelve 30-
- Teáspohár chinaezüst foglalásban 8-
- Teáscsésze színes finom aranyozással . . . 4-
- Kávécsésze 4-
- Köpcésze 5-
- Főzőlábas barna tűzálló füllel 5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt viztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képekreték, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Társzeker eladó.
Megtéríthető Papnevelő Intézet udvarán.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Nőiszabóság
— Divatterem. Elegáns costumok, estélyi és utcai ruhák, aljak, bluzok legszebb kivitelben méret után készülnek. Átalakítások is elfogadtnak. Tisztviselő családoknak kedvezmény. Cziller Imre áruházában.

Ruhafesték
valódi két oroszlan H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizonteladók árendésményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület kladó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r.-t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kitűnően bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tavaszi
szeptők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Főzőtököt
maximálisnál olcsóbb áron Tisztviselők fogyasztási szövetkezetében, Rákóczi-ut 6, mindenki kaphat.

Pemete
és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó
három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7-B. sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) kocsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradai cégnél nyerhető.

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Ára 2-40 K, nagy üveg 5 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7-B.

Ór
lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3-5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivatalsszolgái minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről köllőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Irógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Electrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungram-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALP VÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészítő felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelle. Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

NAGYVÁRAD VÁROS VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514. Főszelők telefonja 55.

Betűszedő tanulóknak fiú és **berakó** tanulóknak leány fizetéssel felvétetik a **Szent László-nyomda** részv.-társaságnál.